

4. Wynagrodzenia

4.1. Wynagrodzenia i ich zróżnicowanie

Jest wiele czynników, które mają zasadniczy wpływ na wysokość otrzymywanego wynagrodzenia. Pogrupować je można w zasadzie w dwie kategorie reprezentowane przez (1) czynniki osobowe i (2) czynniki środowiskowe.

Pierwsze z nich są w pewnym sensie zależne od samej osoby pracującej, a więc od poziomu i kierunku wykształcenia, specjalizacji zawodowej, stażu pracy, doświadczenia zawodowego, dotychczasowego rozwoju zawodowego, zajmowanych uprzednio stanowisk, posiadanych referencji itp. Nie bez znaczenia jest też zespół cech osobowych, jakie potencjalny pracodawca może poznać podczas rozmowy wstępnej. Szczególną rolę odgrywają, jak się wydaje: miła powierzchowność, elokwencja, refleks, umiejętność podejmowania decyzji, elastyczność działania, kreatywność, asertywność, kultura osobista, a także wiek, płeć oraz w pewnym stopniu prezencja, z ubiorem włącznie.

Wśród tych drugich, które wiążą się z szeroko rozumianym miejscem pracy, podstawowe znaczenie prawdopodobnie mają: dziedzina działalności gospodarczej, proponowane stanowisko, sytuacja ekonomiczna firmy i jej prestiż, forma własności firmy, jej wielkość, perspektywy rozwojowe, powiązania kapitałowe itp. Nie bez znaczenia są ponadto: miejsce lokalizacji firmy, a konkretnie miejscowość i jej położenie geograficzne, struktura społeczno-gospodarcza oraz poziom rozwoju społeczno-gospodarczego, a także miejscowy rynek pracy (w tym poziom bezrobocia oraz poziom uzyskiwanych wynagrodzeń).

Niestety, brak jest oficjalnych danych statystycznych pozwalających ukazać zależność otrzymywanego wynagrodzenia nie tyle od cech osobowych, ile od czynników środowiskowych. W takiej sytuacji można co najwyżej posłużyć się badaniami ankietowymi wykonywanymi przez różne firmy analityczno-doradcze.

Badania przeprowadzone w 2007 r. przez firmę doradczo-konsultingową Sedlak & Sedlak na dużej próbie 72 tys. osób pokazują różnice w zakresie otrzymywanego w Polsce wynagrodzenia (www.wynagrodzenia.pl/raporty.php).

Jak wynika z badań tej firmy, poniżej 10% badanych uzyskało w 2007 r. wynagrodzenie mniejsze niż 1430 zł, poniżej 25% – mniejsze niż 2000 zł. Jednocześnie 25% ogółu badanych otrzymywało wynagrodzenie powyżej 5000 zł, przy czym 10% – powyżej 8500 zł, przy medianie 3000 zł (tab. 2). Zarobki mężczyzn w każdej grupie wiekowej były w badanym roku wyraźnie wyższe od wynagrodzeń kobiet, co jest pewnym dowodem na nierówne zawodowe traktowanie mężczyzn i kobiet, a w zasadzie na swego rodzaju dyskryminację płacową kobiet, co jest nie tylko polskim problemem (tab. 3). Sytuacja ta odwzorowuje także zakorzeniony w Polsce stereo-

Tabela 2. Wynagrodzenia całkowite osób w różnym wieku

Wiek	Wielkość próby	10% zarabia poniżej	25% zarabia poniżej	Mediana (PLN)	25% zarabia powyżej	10% zarabia powyżej
Do 25	16 278	1 200	1 600	2 350	3 600	5 700
26–30	24 950	1 500	2 050	3 150	5 000	8 000
31–35	13 856	1 562	2 200	3 500	6 000	10 500
36–40	6 670	1 500	2 185	3 500	6 120	11 600
41–50	7 231	1 500	2 000	3 000	5 100	10 000
51+	3 126	1 500	2 100	3 100	5 100	8 500
Ogółem	72 111	1 430	2 000	3 000	5 000	8 500

Źródło: Internetowe badania wynagrodzeń 2007 przeprowadzone przez firmę Sedlak & Sedlak (www.wynagrodzenia.pl/raporty.php).

Tabela 3. Wynagrodzenia kobiet i mężczyzn (w przedziałach wiekowych)

Wiek	pleć	Wielkość próby	10% zarabia poniżej	25% zarabia poniżej	Mediana (PLN)	25% zarabia powyżej	10% zarabia powyżej
Do 25	M	8 046	1 400	1 830	2 700	4 200	6 600
	K	8 232	1 200	1 500	2 100	3 100	4 700
26–30	M	12 967	1 700	2 400	3 700	6 000	9 300
	K	11 983	1 370	1 800	2 700	4 150	6 500
31–35	M	7 581	1 800	2 600	4 200	7 350	13 000
	K	6 275	1 400	1 900	3 000	4 704	7 600
36–40	M	3 888	1 734	2 500	4 095	7 500	14 000
	K	2 782	1 400	1 900	2 800	4 500	7 810
41–50	M	3 959	1 600	2 250	3 500	6 200	12 000
	K	3 272	1 400	1 800	2 600	4 065	7 000
51+	M	1 886	1 700	2 400	3 500	6 000	9 950
	K	1 240	1 400	1 871	2 600	4 000	6 900

Źródło: Internetowe badania wynagrodzeń 2007 przeprowadzone przez firmę Sedlak & Sedlak (www.wynagrodzenia.pl/raporty.php).

typ nieco innego miejsca kobiety i mężczyzny w życiu społecznym i zawodowym, niż w państwach zachodnich wysoko rozwiniętych gospodarczo.

Najwyższy poziom wynagrodzeń uzyskują pracujący w przedziale wiekowym 31–40 lat (tab. 2). W tej grupie wiekowej mediana płac kształtuje się na poziomie 3500 zł. Około 10% badanych zarabia poniżej 1600 zł, 25% poniżej 2200, a jednocześnie 25% powyżej 6000 zł, a 10% powyżej 11 500 zł. Wynagrodzenia wszystkich wyróżnionych grup wiekowych przedstawiono w tabelach 2–7.

Najwyższe poziomy wynagrodzeń osiągają pracujący w: sektorze technologii informacyjno-komunikacyjnych, a następnie w mediach i reklamie, ubezpieczeniach oraz telekomunikacji, natomiast najniższe w ochronie zdrowia oraz nauce i szkol-

Tabela 4. Wynagrodzenia osób w różnym wieku w wybranych branżach (w przedziałach wiekowych)

Wyszczególnienie	Przedział wiekowy					
	do 25	26–30	31–35	36–40	41–50	51+
Technologie informatyczne (IT)	3 500	4 800	5 500	5 500	4 730	4 500
Telekomunikacja	2 900	4 500	5 163	5 000	3 700	–
Bankowość	3 000	3 990	4 680	4 500	4 000	3 500
Ubezpieczenia	2 800	3 900	4 500	5 175	4 690	3 775
Media, wydawnictwa, reklama, PR	2 800	3 800	4 200	5 200	4 056	3 655
Przemysł ciężki	2 600	3 500	3 900	4 000	3 500	3 600
Budownictwo	2 500	3 400	3 900	3 700	3 500	3 700
Przemysł lekki	2 300	3 450	3 800	3 900	3 200	3 350
Energetyka i ciepłownictwo	2 595	3 210	3 700	3 118	3 250	4 400
Logistyka, transport, spedycja, komunikacja	2 400	3 000	3 500	3 083	2 985	3 300
Handel	2 000	3 000	3 420	3 650	3 000	3 000
Usługi	2 200	3 000	3 250	3 200	3 000	3 000
Sektor publiczny	1 854	2 250	2 580	2 800	2 500	2 844
Służba zdrowia	1 742	2 000	2 212	2 284	2 250	2 480
Nauka, szkolnictwo	1 640	1 950	2 200	2 385	2 400	2 527

Źródło: Internetowe badania wynagrodzeń 2007 przeprowadzone przez firmę Sedlak & Sedlak (www.wynagrodzenia.pl/raporty.php).

nictwie wyższym (tab. 4, 5). Ta ostatnia sytuacja jest dowodem na istniejącą od wielu lat patologię płacową, której nie potrafią, bowiem trudno przyjąć, że nie chcą, rozwiązać kolejne ekipy sprawujące rządy w kraju. Nie ma przecież ważniejszej sprawy dla kraju niż zdrowie i edukacja społeczeństwa oraz rozwój nauki, która jest źródłem wszelkiego postępu, w tym także społeczno-gospodarczego i kulturalnego.

Osoby z przedziału wiekowego 36–40 lat osiągają następujący, przeciętny poziom wynagrodzeń: pracujący w technologiach informacyjno-komunikacyjnych około 5500 zł, mediach i reklamie 5200 zł, ubezpieczeniach 5175 zł oraz telekomunikacji 5000 zł. Przeciętna płaca zbliżających się do czterdziestki w ochronie zdrowia wynosi 2284 zł, natomiast w nauce i szkolnictwie wyższym 2385 zł (tab. 5).

Wynagrodzenie jest, jak to już napisano, zależne, i to niekiedy w znacznym stopniu, od zajmowanego stanowiska. I tak przeciętne wynagrodzenie tzw. „szeregowego pracownika” w 2007 r. (w grupie wiekowej 36–40 lat) wynosiło 2051 zł, specjalisty 3000 zł, starszego specjalisty 4300 zł, kierownika małego zespołu 4850, kierownika większego zespołu 5175 zł oraz dyrektora jednostki 10 000 zł (www.wynagrodzenia.pl/raporty.php).

Jak wykazują inne badania, przeprowadzone (także przez firmę Sedlak & Sedlak) na próbie ponad 3000 osób reprezentujących kadrę kierowniczą różnego poziomu, ta właśnie grupa zatrudnionych uzyskuje, co jest zrozumiałe, najwyższe

Tabela 5. Wynagrodzenia w wybranych dziedzinach działalności (w przedziałach wiekowych)

Dziedziny działalności	Przedział wiekowy					
	do 25	26–30	31–35	36–40	41–50	51+
Finanse i controling	3 280	4 500	5 475	5 000	4 870	4 100
Informatyczna	3 500	4 700	5 100	5 400	4 200	3 724
Marketing	2 935	4 000	4 500	5 000	4 000	3 500
B&R/planowanie	3 500	4 100	4 500	4 600	4 400	3 900
Sprzedaż	2 300	3 460	4 180	4 600	3 700	3 500
Techniczna, serwis	2 600	3 500	3 700	3 400	3 200	3 400
Logistyka i transport	2 500	3 200	3 600	3 500	2 850	3 050
Jakości	2 500	3 300	3 300	3 610	3 425	3 500
Personalna	2 200	3 000	3 300	3 148	3 044	2 700
Produkcyjna	2 200	3 100	3 300	3 100	2 950	3 500
Księgowość	2 100	2 650	3 160	2 995	2 935	3 000
Administracyjna, biuro zarządu	2 050	2 500	2 967	2 920	3 100	3 100
Obsługa klienta	1 980	2 500	2 650	2 650	2 495	2 500
Magazyn	2 000	2 250	2 470	2 470	2 185	–
Inny	2 200	2 650	2 800	2 800	2 600	2 652

Źródło: Internetowe badania wynagrodzeń 2007 przeprowadzone przez firmę Sedlak & Sedlak (www.wynagrodzenia.pl/raporty.php).

wynagrodzenia. Mediana wynagrodzenia w grupie badanych osób wyniosła około 11 000 zł, zaś wynagrodzenie średnie 7500 zł. Najmniej zarabiali zatrudnieni na stanowiskach „kierowników” – 6138 zł, natomiast najwięcej dyrektorzy – 13 000 zł. Najwyższe wynagrodzenia otrzymywali członkowie zarządów, osiągając przeciętny poziom miesięczny w kwocie 37 250 zł. Jest to grupa najlepiej w Polsce uposażonych osób (tab. 6).

Tabela 6. Wynagrodzenia na poszczególnych stanowiskach (w przedziałach wiekowych)

Kategoria zatrudnienia	Przedział wiekowy					
	do 25	26–30	31–35	36–40	41–50	51+
Pracownik szeregowy	1 900	2 100	2 100	2 051	2 035	2 050
Specjalista	2 800	3 200	3 160	3000	2 700	2 800
Starszy specjalista	3 800	4 500	4 500	4 300	3 200	3 200
Kierownik małego zespołu (2–10 osób)	3 336	4 400	4 900	4 850	3 900	3 640
Kierownik zespołu (powyżej 11 osób)	3 500	4 575	5 400	5 175	5 000	4 300
Dyrektor	5 169	7 100	9 510	10 000	9 500	8 000

Źródło: Internetowe badania wynagrodzeń 2007 przeprowadzone przez firmę Sedlak & Sedlak (www.wynagrodzenia.pl/raporty.php).

Tabela 7. Wynagrodzenia osób w różnym wieku w firmach o różnym rodzaju kapitału

Wiek	Kapitał	Wielkość próby	10% zarabia poniżej	25% zarabia poniżej	Mediana (PLN)	25% zarabia powyżej	10% zarabia powyżej
Do 25	polski	10 954	1 200	1 500	2 100	3 100	4 800
	zagraniczny	5 324	1 500	2 100	3 000	4 700	7 337
26–30	polski	16 321	1 400	1 800	2 700	4 100	6 500
	zagraniczny	8 629	2 000	2 900	4 400	6 750	10 500
31–35	polski	9 127	1 450	2 000	3 000	4 752	7 900
	zagraniczny	4 727	2 100	3 200	5 190	8 900	15 000
36–40	polski	4 559	1 420	2 000	2 900	4 700	8 000
	zagraniczny	2 111	2 045	3 200	5 500	10 000	18 000
41–50	polski	5 520	1 420	1 900	2 700	4 300	7 500
	zagraniczny	1 711	2 000	2 970	4 714	9 000	17 000
51+	polski	2 521	1 490	2 000	2 950	4 600	7 500
	zagraniczny	605	2 060	3 000	4 400	7 800	14 000

Źródło: Internetowe badania wynagrodzeń 2007 przeprowadzone przez firmę Sedlak & Sedlak (www.wynagrodzenia.pl/raporty.php).

Powszechnie znany jest fakt lepszego wynagradzania pracowników zatrudnianych w przedsiębiorstwach z kapitałem zagranicznym w stosunku do osób pracujących w firmach z kapitałem rodzimym, co potwierdzają dane zawarte w tabeli 7.

Jeśli chodzi o grupy zawodowe, to do najlepiej zarabiających osób w Polsce należą prezesi banków, a ponadto prezesi spółek giełdowych, koncernów medialnych, „gwiazdy” popkultury oraz znani sportowcy. Bardzo dobrze zarabiają także „gwiazdy” TV oraz seriali telewizyjnych. Roczne zarobki tych osób mieszczą się na ogół w granicach 3–6 mln zł i jest to poziom często wyższy od wynagrodzeń osób tej samej profesji w Europie Zachodniej. W 2007 r. ponad 12 tys. osób uzyskało wynagrodzenie przekraczające 1 mln zł (ok. 83 500 zł miesięcznie), przy określonym ustawowo minimalnym wynagrodzeniu rocznym wynoszącym 11 250 zł (miesięcznie 936 zł). Oznacza to, że ponad 12 tys. osób otrzymuje miesięczne wynagrodzenie 90-krotnie większe niż minimalna płaca zatrudnionego w pełnym wymiarze godzin i sytuacja taka wskazuje na istniejące w Polsce duże, nieuzasadnione dysproporcje płacowe (w 2006 r. 1 euro = min. 3,60 zł). Polska jest bowiem ciągle jednym z biedniejszych krajów europejskich, biorąc pod uwagę produkt krajowy brutto, jaki przypada na 1 mieszkańca (11 100 USD w 2007 r.). Tego rodzaju dysproporcje płacowe, choć na większą skalę, charakterystyczne są przede wszystkim dla krajów tzw. „trzeciego świata”.

4.2. Wynagrodzenia ludności w roku 1999

W 1999 r. przeciętne wynagrodzenie (płaca) pracującego w gospodarce narodowej kraju wynosiło 1697,12 zł i było zróżnicowane w poszczególnych województwach.

Zróźnicowanie to zamykało się w granicach od 1456,6 zł (woj. podkarpackie) do 2201,8 zł (woj. mazowieckie), a w przekroju wszystkich 16 regionów kraju określał je statystyczny współczynnik zmienności (Wz) wynoszący 11,49% (por. tab. 8, 9). Hipotetycznie nie było więc duże, jednak różnice między najlepiej opłacanymi mieszkańcami kraju z województwa mazowieckiego a pozostałymi były znaczne. Pokazuje to mediana przeciętnej płacy, która dla 16 województw wyniosła 1532,20 zł/osobę, a która przede wszystkim świadczy o dość dużym stopniu regionalnej polaryzacji dochodów. W 1999 r. średnią wartość dla kraju przekraczały jedynie płace w województwie mazowieckim (2201,8 zł) oraz województwie śląskim (1799,5 zł). Potwierdza to występujące zjawisko regionalnej polaryzacji dochodów. Wynagrodzenia na najniższym poziomie uzyskiwali natomiast mieszkańcy województw: podkarpackiego, warmińsko-mazurskiego, lubuskiego, podlaskiego, lubelskiego oraz łódzkiego (tab. 8).

Przeprowadzona klasyfikacja w przekroju 16 regionów pokazała, że: (1) bardzo wysokie wynagrodzenia otrzymują mieszkańcy województwa mazowieckiego, (2) wynagrodzenia wysokie mieszkańcy województwa śląskiego, (3) średnie województw: dolnośląskiego i pomorskiego, (4) niskie województw: zachodniopomorskiego, wielkopolskiego, małopolskiego i opolskiego, natomiast (5) bardzo niskie mieszkańcy województw: świętokrzyskiego, kujawsko-pomorskiego, łódzkiego, lubelskiego, podlaskiego, lubuskiego, warmińsko-mazurskiego i podkarpackiego –

Tabela 8. Przeciętne płace miesięczne w Polsce 1 pracującego w gospodarce narodowej w latach 1999 i 2006

Województwo	1999	2006	Zmiany w latach 1999–2006 (1999=100%)
Dolnośląskie	1625,97	2455,97	151,05
Kujawsko-Pomorskie	1512,90	2147,05	141,92
Lubelskie	1496,66	2173,08	145,20
Lubuskie	1490,22	2111,25	141,67
Łódzkie	1498,41	2143,06	143,02
Małopolskie	1561,29	2302,05	147,45
Mazowieckie	2201,77	3166,02	143,79
Opolskie	1550,40	2225,47	143,54
Podkarpackie	1456,62	2088,85	143,40
Podlaskie	1494,13	2186,74	146,36
Pomorskie	1604,38	2472,38	154,10
Śląskie	1799,53	2560,33	142,28
Świętokrzyskie	1514,11	2118,00	139,88
Warmińsko-Mazurskie	1474,66	2118,29	143,65
Wielkopolskie	1581,24	2262,75	143,10
Zachodniopomorskie	1582,59	2225,27	140,61
Polska	1697,12	2475,88	145,88

Źródło: Zestawienie własne wg danych GUS.

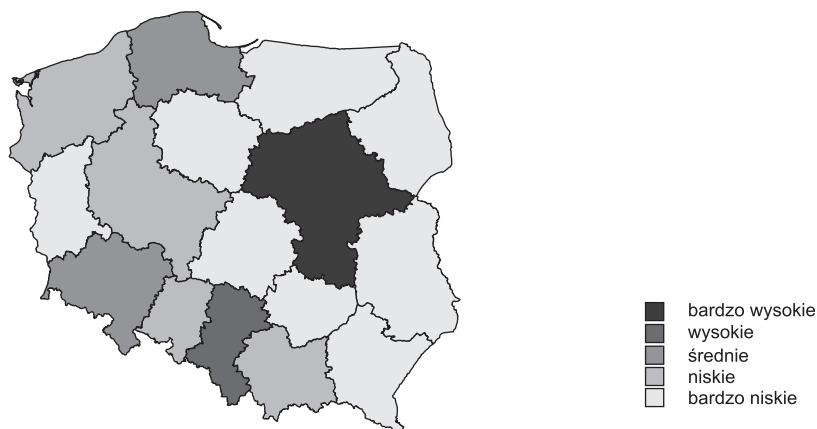
i jest to kolejne potwierdzenie polaryzacji wynagrodzeń oraz ich „spłaszczenia” na niskim poziomie (por. tab. 8).

Zróznicowanie obszaru kraju ze względu na poziom wynagrodzeń obrazuje rycina 4. W układzie przestrzennym województw wyróżnia się 8 regionów o zróżnicowanym poziomie płac, w tym 1 o poziom bardzo wysokim, 1 wysokim, 2 o poziom średnim, 2 niskim i 2 bardzo niskim. Generalnie cała wschodnia część kraju jest obszarem o bardzo niskim poziomie wynagrodzeń, w którego centrum znajduje się województwo mazowieckie, region o najwyższym poziomie płac (por. ryc. 4).

4.3. Wynagrodzenia ludności w roku 2006

W roku 2006 przeciętna płaca miesięczna ukształtowała się w Polsce na poziomie 2475,90 zł, zaś płace mieszkańców poszczególnych województw zawierały się w przedziale od 2088,85 zł (woj. podkarpackie) do 3166 zł (woj. mazowieckie). Regionalne zróżnicowanie poziomu płac określał współczynnik zmienności na poziomie $Wz=11,83\%$. Przeciętny poziom płacy krajowej przekraczały jedynie wynagrodzenia mieszkańców województw: mazowieckiego (3166 zł) i śląskiego (2560,3 zł). Najniższy poziom płac cechował natomiast województwa: podkarpackie, lubuskie, świętokrzyskie oraz warmińsko-mazurskie. Mediana przeciętnej płacy wyniosła 2206 zł/osobę, a jej wielkość wskazuje na jeszcze większe, niż w przypadku dochodów „spłaszczenia” wynagrodzeń (tab. 1, 8). Potwierdza to także przeprowadzona klasyfikacja, podobna do uzyskanej w 1999 r. Nie mogło być inaczej, kiedy wzrost wynagrodzeń był bardzo mało zróżnicowany (współczynnik zmienności 2,59%).

I tak: (1) bardzo wysokie wynagrodzenia uzyskiwali w 2006 r. mieszkańcy województwa mazowieckiego, (2) wysokie mieszkańcy województwa śląskiego, (3)

Ryc. 4. Przeciętne wynagrodzenie w 1999 r.

średnie mieszkańcy województw: dolnośląskiego i pomorskiego, (4) niskie małopolskiego, a (5) bardzo niskie mieszkańcy pozostałych 11 województw kraju.

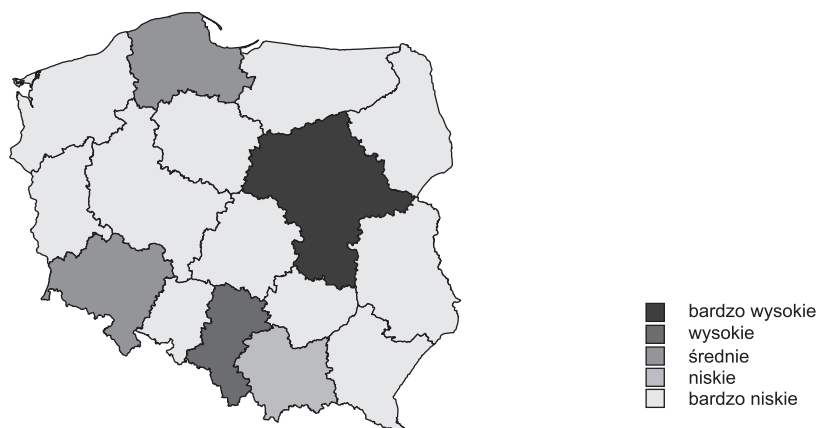
W efekcie przestrzennej interpretacji klasyfikacji wydzielono 6 regionów o zróżnicowanym poziomie wynagrodzeń, w tym 1 o poziomie bardzo wysokim, 1 wysokim, 1 średnim, 2 niskim i 1 bardzo niskim, obejmującym 11 województw leżących we wschodniej części kraju oraz w pasie biegnącym z północnego zachodu na południowy wschód (por. ryc. 5).

Dochody ludności i płace wykazują, w przekroju 16 regionów kraju, dość wysoki poziom wzajemnego skorelowania. Współczynnik korelacji dla roku 1999 wynosił $r = 0,8043$, a dla roku 2006 $r = 0,8314$. Różnice w tym zakresie są niewielkie, co pozwala sformułować wniosek, że w latach 1999–2006 nie nastąpiły istotne zmiany we wzajemnych relacjach dochody–wynagrodzenia oraz że dochody ludności nie są jedynie efektem pracy, ale także uzyskiwania dodatkowych dochodów pozapłacowych.

Jest oczywiste, że o wysokim poziomie uposażeń mieszkańców województwa mazowieckiego decyduje stolica kraju Warszawa, koncentrująca na swoim terenie nie tylko oferujące wysokie wynagrodzenia instytucje władzy, duże podmioty gospodarcze oraz zarządy i przedstawicielstwa firm zagranicznych, ale również będąca miejscem zamieszkania osób wysoko opłacanej sfery mediów i popkultury. Po części można także zrozumieć to, że struktura gospodarcza województwa śląskiego, zwłaszcza znacząca rola oferujących relatywnie wysokie wynagrodzenia: górnictwa węglowego, hutnictwa, metalurgii oraz przemysłu maszynowego i chemicznego, często poważnie dotowanych z budżetu centralnego, decyduje o relatywnie wysokim poziomie płac w tym regionie. O poziomie wynagrodzeń w poszczególnych województwach decydują, jak się wydaje, takie czynniki, jak: (1) struktura gospodarcza, (2) poziom nowoczesności i innowacyjności gospodarki, (3) struktura własnościowa jednostek gospodarczych, (4) obecność struktur kierownictwa i zarządzania, (5) poziom wykształcenia ludności oraz (6) położenie geograficzne danego województwa i jego atrakcyjność lokalizacyjno-inwestycyjna.

Analizując regionalne zróżnicowanie dochodów i płac, można podtrzymać sformułowany uprzednio wniosek o istniejącej przestrzennej polaryzacji dochodów w Polsce. Polaryzacji, której niestety nie dokumentują statystyczne współczynniki zmienności, a zwykle arytmetyczne różnice w poziomie dochodów i wynagrodzeń mieszkańców poszczególnych województw oraz wynikająca z ich poziomu mediana, co wskazuje na „spłaszczenie” dochodów, mające swoje potwierdzenie w przeprowadzonych klasyfikacjach (por. tab. 1, 8, 9).

W przypadku poszczególnych województw poziom dochodów nie zawsze znajduje odbicie w poziomie płac. Tak się dzieje np. w województwach: łódzkim, lubuskim i podlaskim, w których poziom uzyskiwanych dochodów jest relatywnie wyższy od poziomu płac, co może wskazywać na większą rolę dochodów pozapłacowych w dochodach ogółem. Zauważalna jest też rozbieżność między poziomem płac oraz dochodów a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego. Zarówno dochody, jak i wynagrodzenia mieszkańców województw wielkopolskiego i dolnośląskiego, jednych z najwyższej rozwiniętych regionów kraju, kształtują się na znacznie niższym poziomie niż relatywnie określony ich poziom rozwoju społecz-

Ryc. 5. Przeciętne wynagrodzenie w 2006 r.

Tabela 9. Charakterystyka statystyczna regionalnego zróżnicowania dochodów i płac w latach 1999 i 2006

Wyszczególnienie	Dochody (zł)			Płace (zł)		
	1999	2006	zmiana 1999–2006	1999	2006	zmiana 1999–2006
Minimalne	465,93	646,76	+180,83	1456,62	2088,85	+632,23
Maksymalne	680,05	1048,80	+368,75	2201,77	3166,02	+964,25
Średnia	550,43	852,98	+302,55	1697,12	2475,88	+778,76
Mediana	554,20	815,30	+261,1	1532,20	2206,00	+673,8
Współczynnik zmienności (%) ¹⁾	10,59	11,00	+0,41	11,49	11,83	+0,34

¹⁾ dla zbioru 16 województw

Źródło: Obliczenia własne.

no-gospodarczego. Sytuacja taka może świadczyć o pozaekonomicznych kryteriach kształtowania płac, a zatem i dochodów.

Relacje, jakie dotyczą poziomu dochodów i wynagrodzeń oraz poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego województw, zostaną przedstawione w końcowej części niniejszego opracowania.

4.4. Zmiany poziomu wynagrodzeń w latach 1999–2006

W latach 1999–2006 miał miejsce wzrost wynagrodzeń, którego wskaźnik w skali kraju wyniósł 145,88% (tab. 8). Regionalne zróżnicowanie tego wskaźnika zawierało się w granicach od 139,88% (woj. świętokrzyskie) do 154,10% (woj. pomorskie), przy medianie 143,47% i było stosunkowo małe, na co wskazuje współczyn-

nik zmienności 2,59%. Mimo w sumie niewielkich różnic dynamiki, widoczne jest, podobnie jak w przypadku poziomu płac w 1999 r., jej „spłaszczenie” na poziomie dynamiki niskiej.

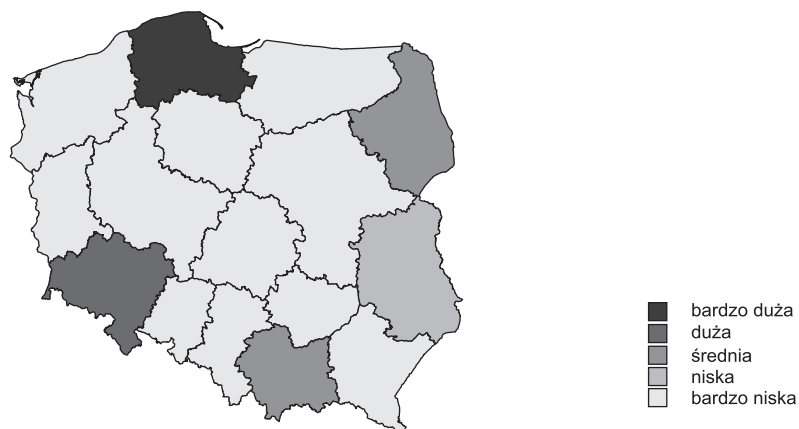
Podkreśla to przeprowadzona klasyfikacja, w której: (1) bardzo wysoki wzrost wynagrodzeń charakteryzuje województwo pomorskie, (2) wysoki – województwo dolnośląskie, (3) średni – województwa małopolskie i podlaskie, (4) niski – województwo lubelskie, a (5) bardzo niski – pozostałe 11 województw kraju (zróżnicowanie dynamiki w granicach 139,88%–143,79%).

Trudno jest wytłumaczyć regionalne zróżnicowanie wskaźnika wzrostu wynagrodzeń poziomem wynagrodzeń w okresie wyjściowym, gdyż współczynnik korelacji między poziomem wynagrodzeń w 1999 r. a ich dynamiką wzrostu w badanym okresie jest bliski 0 ($r = 0,0425$). Brak także innych przesłanek prowadzących do wskazania przyczyn takiego stanu rzeczy.

Pogłębiająca się regionalna polaryzacja dochodów i płac nie oznacza podobnej w roku 1999 i 2006 sytuacji każdego z regionów. W latach 1999–2006 relatywnie poprawiła się sytuacja płacowa mieszkańców województw: pomorskiego, małopolskiego, opolskiego, lubelskiego, podkarpackiego oraz warmińsko-mazurskiego, a pogorszyła województw: dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, łódzkiego, lubuskiego, zaś w sposób szczególny – świętokrzyskiego oraz zachodniopomorskiego (por. tab. 8).

Na rycinie 6 pokazano przestrzenne zróżnicowanie wzrostu płac w latach 1999–2006.

Przestrzenna interpretacja uzyskanej klasyfikacji doprowadziła do wydzielenia 6 regionów o podobnym wzroście wynagrodzeń. Są to: 1 region o bardzo wysokim wzroście dochodów, 1 wysokim, 2 średnim, 1 niskim i 1 bardzo niskim, który tworzy 11 województw centralnej części kraju (por. ryc. 6).

Ryc. 6. Dynamika wzrostu wynagrodzeń w latach 1999–2006